

	T.C. ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ		
	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ HEMŞİRELİK FAKÜLTESİ BİRİM ETİK KURULU UYGULAMA YÖNERGESİ	Doküman No	HF. BEK.OO1
		İlk Yayın Tarihi	01.01.2023
		Revizyon Tarihi	18.04.2025
		Revizyon No	01
		Sayfa	1/5

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu yönerge, Hemşirelik Fakültesi Birim Etik Kurulu'nun işleyişi, görev ve sorumlulukları ile çalışma esaslarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönerge;

Atatürk Üniversitesi mensuplarınca yapılan her tür bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel etkinlikler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili etik inceleme yaparken gerekli usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönerge; Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Ve Yayın Etiği Yönergesi'ne dayanılarak hazırlanmıştır (Ek 1).

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönergede anılan;

- a)** Başkan: Birim Etik Kurulları Başkanlarını,
- b)** Birim: Hemşirelik Fakültesi'ni,
- c)** Denek: Üzerinde araştırma, inceleme, deney veya değerlendirme yapılan canlı varlıkları,
- ç)** Kurul: Birim Etik Kurulunu,
- d)** Rektör: Atatürk Üniversitesi Rektörü'nü,
- e)** Rektörlük: Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü'nü,
- f)** Sekreteryaya: Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulları Sekreteryasını,
- ğ)** Senato: Atatürk Üniversitesi Senatosu'nu,

g) Üniversite: Atatürk Üniversitesi'ni ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

MADDE 5 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır:

- a) İntihal: Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek,
- b) Sahtecilik: Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak,
- c) Çarpıtma: Araştırma kayıtları veya elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan cihaz veya materyalleri kullanılmış gibi göstermek, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,
- ç) Tekrar yayım: Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- d) Dilimleme: Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırıp birden fazla sayıda yayımlayarak bu yayınları akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- e) Haksız yazarlık: Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek veya olan kişileri dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskılarda eserden çıkartmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,

2) Diğer etik ihlali türleri:

- a) Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek,
- b) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,
- c) İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarında hasta haklarına saygı göstermemek,
- ç) İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,
- d) İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,
- e) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,
- f) Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,
- g) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,
- ğ) Araştırma ve deneylerde, hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermek,
- h) Araştırma ve deneylerde, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak.
- ı) Araştırma ve deneylerde, mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili

araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak.

i) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak,

j) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,

k) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak,

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Olarak Değerlendirilemeyecek Haller

MADDE 6 - (1) Bir başkasının özgün üslup ve ifadesini aynen kullanmamak şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlal olarak değerlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Birim Etik Kurulunun Oluşumu, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları

Kurulun oluşumu

MADDE 7 - (1) Rektör tarafından, Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları; “Sosyal ve Beşeri Bilimler”, “Sağlık Bilimleri” ve “Fen ve Mühendislik Bilimleri” alanlarında oluşturulur. Bu kurulların her biri, ilgili bilim alanlarında görev yapan profesör unvanına sahip öğretim üyeleri arasından, iki yıllık süreyle Rektör tarafından seçilen yedişer öğretim üyesinden oluşur.

(2) Gerekli görülmesi halinde çalışmaların verimliliğini sağlamak amacıyla farklı bilim alanları veya Üniversitenin farklı birimleri için farklı bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları oluşturulabilir. Birim etik kurulları ilgili etik kurulunun önerisi ve Rektörlük Makamının onayı ile oluşturulur. Her birim etik kurulu en az beş öğretim üyesinden oluşur. Bu üyeler, ilgili alan etik kurul başkanının önerdiği üyeler arasından Rektör tarafından seçilir.

Sağlık Bilimleri Alanında ise aşağıdaki Birim Etik Kurulları oluşturulmuştur.

1. Tıp Fakültesi Birim Etik Kurulu
2. Diş Hekimliği Fakültesi Birim Etik Kurulu
3. Eczacılık Fakültesi Birim Etik Kurulu
4. Veteriner Fakültesi Birim Etik Kurulu
5. Sağlık Bilimleri Fakültesi Birim Etik Kurulu
6. Hemşirelik Fakültesi Birim Etik Kurulu
7. Spor Bilimleri Fakültesi Birim Etik Kurulu.

(3) Etik kurallarına aykırı eylemi tespit edilen etik kurulu üyesinin görevi, Üniversite Rektörlüğü'nün bu konudaki kararının kendisine tebliği ile sona erer.

(4) Görev süresi biten bir üye aynı usulle yeniden seçilebilir. İzinsiz ve özürsüz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan veya en az altı ay süreyle izinli olan üyenin üyeliği kendiliğinden sona erer. Herhangi bir nedenle boşalan üyelik için, aynı usulle yeni üye seçilir.

(5) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları başkanları rektör tarafından seçilir. Her bir bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulu başkanı, kurul üyeleri arasından bir kişiyi başkan yardımcısı olarak seçer. Başkanın görevinin sona ermesiyle birlikte başkan yardımcısının görevi de sona erer.

(6) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarının sekreteryası ve raportörlük görevi Atatürk

Üniversitesi Hukuk Müşavirliği tarafından yürütülür. Birim etik kurullarının sekretaryası ve raportörlük görevi; Eğitim Bilimleri ve Güzel Sanatlar Birim Etik Kurulları için ilgili Enstitüler tarafından, Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Eczacılık Fakültesi, Veteriner Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi Birim Etik Kurulları için de ilgili Fakülteler tarafından yürütülür.

Kurulların görevleri

MADDE 8 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarının görevleri şunlardır:

- a) Her tür bilimsel araştırma, çalışma, yayın ve etkinliklerde uyulması gereken bilim etiği kurallarını; ilgili yasal düzenlemeler ile ulusal/uluslararası etik bildirge ve duyuruları temel alarak etik ilke ve kurallara uygunluk açısından incelemek ve görüş bildirmektir.
- b) İnceleme sonucunda alınan kararları başvuru sahibine,
- c) Akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için, ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere rektöre önerilerde bulunmak,

Etik kurullarının toplantı usul ve esasları

MADDE 9 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve karar alır.

- a) Etik Kurulda her ayın ilk 20 günü sunulan başvurular değerlendirmeye alınır. Son 10 günde yapılan başvurular sonraki aya devrolur.
- b) Bir oturumda bir araştırmacıya ait en fazla iki bireysel çalışma türündeki başvuru kabul edilir, daha fazla sayıdaki başvuru sonraki aya devreder. Tez çalışmalarında ise bir sayı sınırlaması yoktur.
- c) Başvuru Word dosyasına sorumlu yazarın adı verilmelidir.
- d) Başvuru dosyası ile birlikte değerlendirme formu da doldurularak yüklenmelidir.
- e) COVID-19 ile ilgili çalışmalarda başvuru öncesi Sağlık Bakanlığına başvurularak olur raporu eklenmelidir.
- f) Etik Kurul ayda en az bir kez olmak üzere, belirli aralıklarla, önceden ilan edilmiş günlerde toplanır.
- g) Etik Kurul üçte iki çoğunluk ile toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verir. Açık oylamada oylar eşit çıkarsa araştırma konusuna ilişkin ilave görüş alınıp tekrar oylanır. Oyların yine eşit çıkması halinde başkanın oyu iki oy sayılır.
- h) Kararlar toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır, muhalif üyeler muhalefet gerekçelerini belirtirler. Etik Kurul toplantılarına ilişkin bilgiler tutanak defterine kaydedilir ve Etik Kurul Başkanı tarafından imzalanır.

- i) Başkan Etik Kurul toplantı başına incelenecek dosya sayısında ve dışarıdan etik kurul için başvuran araştırma sayısında ayrıca bir kısıtlama getirebilir.
- j) Acil araştırma dosyalarının kurula sunulması başkanın yetkisi altındadır.
- k) Etik Kurul bilimsel ve etik görüşünü başvuru tarihinden itibaren en geç 30 gün içinde başvuru sahibine bildirir.
- l) Etik kurulun inceleme süreci içinde ek bilgi ve açıklamalara gereksinim duyması halinde gerekli olanlar başvuru sahibinden istenilir ve istenilen bilgi ve belgeler Etik Kurula sunuluncaya kadar inceleme süreci durdurulur.
- m) Etik kurul daha önce izin ve onay verdiği durumlarda araştırmacıların sonradan yaptığı değişiklik önerilerini inceleyerek sonuç bildirir.
- n) Etik kurul daha önce izin ve onay verdiği durumlarda araştırmacıların sonradan yaptığı yazar ekleme çıkarma işlemlerini inceleyerek sonuç bildirir.
- o) Etik Kurul araştırma başvurusunu değerlendirme sürecinde tez çalışmaları öncelikle dikkate alınır.
- p) Bu yönerge ihtiyaç duyulması halinde Etik Kurul tarafından revize edilebilir. Takip etme sorumluluğu başvurana aittir.